

Michael Pas, Rudy Morren en Ingrid Veragten.

“Als ik tussen mijn vrienden zit, ben ik niet ziek. Uitroepteken”

Een jaar geleden maakte parkinson het leven van Rudy Morren zo onmogelijk dat hij eruit wilde stappen. De acteur en schrijver is er nog, dankzij een operatie en een legertje mantelzorgers. “Voor de spiegel besepte ik: pak alles vast en lééf!”

Door Katrien Steyaert Foto's Fred Debrock

Panamahoed, Ray-Ban-zonnebril, jeanshemd: Rudy Morren (62) ziet er zomers content uit, zeker als hij de armen spreidt en een tapdansje doet. “Zie je? Het gaat goed!”, glundert hij op zijn royale dakterras. In juli 2025 onderging hij diepe hersenstimulatie, een operatie waarbij elektroden in zijn hersenkern werden geplaatst en verbonden met een neurotransmitter in zijn borst. Ze milderen symptomen als spasmen, traagheid en rigiditeit. Zo herrees Morren uit de ‘hel’ waarmee *Team Rudy* opent, Nic Balthazars documentaire over Morrens ziekte én zorgclan. In de scène hijst hij moeizaam zijn verwrongen lijf uit bed en boort hij grommend zijn wandelstok in de vloer.

De degeneratieve ziekte had de door-

gewinterde acteur, bekend van reeksen als *Kinderen van Dewindt* en *Spoed*, veroordeeld tot een “nonsensvertoning”, schrijft hij in zijn pas verschenen memoir *Na de val*. Het is zijn zesde boek sinds hij zichzelf na de diagnose heruitvond als thrillerauteur.

Hij schrijft dat het hem pas de vijfde keer lukte om de openingsscène van *Team Rudy* uit te kijken – de eerste vier keer zag hij niks door zijn tranen. Toch mixt het boek, net als de documentaire, tragiek met vertier, mede dankzij een warme cast van collega-acteurs als Michaël Pas, Ron Cornet en Ludo Hoogmartens, naast onbekende burens, vrienden en vrienden-van-vrienden. Zij vloeiden organisch samen tot het team dat ‘Morry’ al bijna vier jaar bijstaat en verblijdt.

Slingeraap op speed

Behalve van babbels in zijn stamkroeg Café Mombasa kende Morren de helft van de groep niet die hij in mei 2022 uitnodigde om ossobuco te komen eten. “Ik ben opgegroeid met drie zussen en twee broers, dus ik haat alleen eten. Vanaf de eerste dag dat ik thuis weg was, heb ik ook graag voor mensen gekookt. Maar na die ossobuco was het met dichtgeknepen billen dat ik aankondigde dat ik parkinson heb. Alleen mijn beste vriend Michaël en een handvol anderen wisten het.”

Het werd stil aan tafel, zeker toen hij eraan toevoegde dat hij hulp nodig had. Door de ziekte kon hij steeds minder uit de voeten. “Parkinson leidt tot een gebrek aan de neurotransmitter dopamine, waardoor de signalen tussen je hersenen en spieren verstoord zijn en ik bijvoorbeeld uit het niets immobiel word. Dan kan ik geen poot meer verzetten, als een veulen dat de wei ruikt, maar niet van het leidsel los mag. Met de tijd leerde ik dat *silly walks* me deblokkeren. Achteruitlopen helpt ook.”

“Voor de operatie had ik ook veel last van spasmen. Ik leek wel een slingeraap op speed. Op het dieptepunt wilde ik eens om negen uur 's avonds een pistolet met kaas maken. Ik nam het broodje in mijn ene hand, het mes in de andere, maar het leken wel twee positieve polen van een magneet: ik kreeg ze onmogelijk samen en het zweet droop van mijn lijf. Toen het me na twee uur toch gelukt was, ben ik woedend naar

het terras gebeend en heb de pistolets weggegooid, zo ver als ik kon."

Van de naar schatting 50.000 Belgen die aan parkinson lijden – artsen verwachten een verdubbeling tegen 2050 – moet Morren een van de vurigste zijn. Aan omfloersen doet hij niet. "Daarom noem ik parkinson consequent 'de klootzak'. Wat hem meteen ook buiten mezelf plaatst." Hij gunt zichzelf de leugen, want hij weet goed dat de aandoe-ning zich al acht jaar "een weg door zijn hersenen vreet".

"Wees maar zeker dat na de diagnose mijn wereld verging", zucht hij. "Ik had altijd gedacht dat ik onsterfelijk was, want ik was nooit ziek en alles liep perfect: ik had een toffe madam en stiefkinderen, goede vrienden, en mijn werk voelde nooit als werken. Ik was een zondagskind. Tot de diagnose."

Kort erna stopte je helemaal met acteren.

"Ik zag dat ik mijn eigen lat niet meer haalde, dus wat doe je dan? Juist. In de documentaire *The Parkinson's painter* zag ik hoe een Amerikaanse lotgenoot aan het schilderen geslagen was. Op zijn doeken – foelieëlijk, maar soit – kwamen drie woorden altijd terug: *who am I?* Dat was godverdomme precies wat ik voelde."

Los van je werk kun je toch een goede partner of vriend blijven?

"Ik denk niet dat ik dat nog was. Een natte mus, dat was ik! In juni 2019 verliet Patricia (*Goemaere, ook actrice, red.*) me, na een relatie van 23 jaar. Ik zal niet zeggen dat de klootzak de reden was, maar ik ga dat ook niet ontkennen. Ik neem haar haar keuze oprecht niet kwalijk, maar ik voelde me wel zo verlaten, plus fysiek zo zwak, dat ik de ene slape-loze nacht na de andere had."

Heb je je afgevraagd: waarom ik?

"Natuurlijk. Tot ik in de spiegel keek en dacht: waarom ik niet? Het kan iedereen overkomen, op elk moment. Waaruit volgt: pak alles vast en leef! Op dezelfde manier maakte ik de klik: Morren, ofwel ga je naar een verzorgings-tehuis – maar ik was pas 56, komaan – ofwel zoek je hulp. Dat is nu mijn advies aan mensen in nood: zoek vrienden. Je zult ervan versteld staan hoeveel men-

sen bereid zijn om je te helpen."

"Ik rekende het uit: als ik vijf, zes goede maten vroeg, moesten die elk vijf dagen per maand tot bij mij komen. Dat is onhoudbaar. Ik had er veel meer nodig. Op die ossobuco-avond begon Tafdak – zoals ik mijn nieuw samengestelde entourage noem – met zeventien mensen. Vandaag zijn we met 38. Onderweg haakte niemand af."

Stommiteiten

De bel. Het is "beschermengel" Ingrid Veragten (66), die samen met haar man Marc het leeuwendeel van Morrens zorg, administratie en medicatie regelt. Nochtans leerden ze hem pas vier jaar geleden kennen, via een gemeenschappelijke vriend. "De mayonaise pakte direct," glimlacht de acteur, "dus waarom zou die nog gaan schiften? Tafdak bestaat uit gelijkgestemden met een goede inborst. Hier geen zeurpieten of mensen die afwegen wat ze voor jou doen en wat jij hen dus verschuldigd bent."

"Alles liep perfect: ik had een toffe madam en stiefkinderen, goede vrienden, en mijn werk voelde nooit als werken. Ik was een zondagskind. Tot de diagnose"

Veragten, die jarenlang werkte als begeleider van doven en slechthorenden, knikt. "We zijn allemaal sociaal geëngageerd en onze vriendschap voelt vanzelfsprekend. Ik vind wat we voor Rudy doen niet zo uitzonderlijk."

Hetzelfde geluid bij acteur Michaël Pas (59), die ook is komen aanwaaien, met een elegant aardbeitaartje. "Als ik het niet gemakkelijk had, zou Rudy juist hetzelfde voor mij doen." Hij wijst met het taartmes naar zijn beste, oudste vriend – ze gaan veertig jaar terug, tot hun dolle dagen aan Studio Herman Teirlinck. "Morren, een stuk?" "Grazie, makker."

Nochtans woekert eenzaamheid. Theatermaker Suzanne Grotenhuis, bijvoorbeeld, hekelt in haar boek *Waar zijn de wolven het dictaat van zelfzorg, waardoor we elkaar te weinig dragen.*

Pas: "Misschien is het een generatieding. Een deel van Tafdak, zoals Ingrid, is met pensioen, waardoor er tijd vrijkomt. Tegelijk: als je met genoeg mensen bent die allemaal op wandelafstand wonen, vraagt het niet zoveel engagement. Als je zelf niet vrij bent, is er altijd wel iemand die Rudy kan helpen of gezelschap kan houden."

Veragten: "Zorgen voor iemand wordt pas een opgave als de persoon in kwestie zwaar verbitterd of dwingend is. Rudy is zo'n aangename mens dat er altijd iets leuk te beleven valt. We drinken koffie, we gaan naar voorstellingen. Tafdak is geven én krijgen. Marc en ik wonnen er een nieuwe vriendengroep bij."

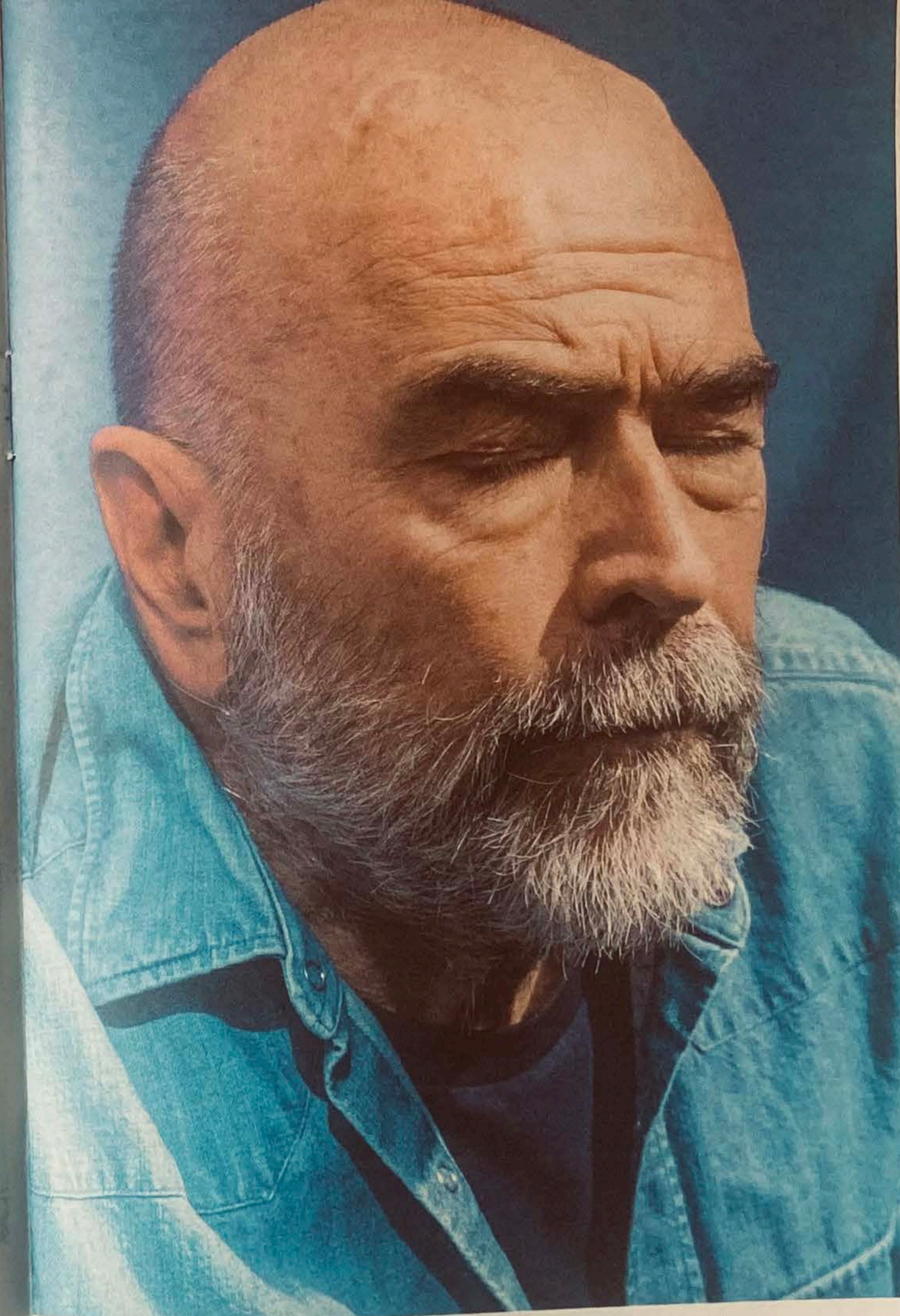
Met als terugkerend hoogtepunt De Verbinding, een eetfestijn dat Rudy hier om de zes weken organiseert.

Pas: "En waarop Tafdak als een rommelig, lawaaierig, maar onweerstaanbaar charmant leger véél rantsoenen aanvoert."

Morren: "Het enige wat ik doe, is het menu bepalen en delegeren. (lacht) Ik houd ook altijd een tafelrede, waarin ik iedereen belachelijk maak – zeker zij die minder helpen met koken of afwassen. Uit pure liefde uiteraard. Humor is gewoon belangrijk om de lucht eruit te laten. Na zo'n feest ben ik zalig kapot. Ik val in slaap in de zetel terwijl rond mij het huis blijft spinnen van de bedrijvigheid."

Nic Balthazar hoopt dat kijkers van *Team Rudy* zorg niet langer als een louter financiële en organisatorische uitdaging zullen zien, maar als iets menselijks en laagdrempeligs.

Morren: "Dat is het ook. Als ik tussen mijn vrienden zit, ben ik niet ziek. Uitroepken. Sorry, ik ben een beetje opgewonden, want in al mijn enthousiasme over dit gesprek ben ik mijn pil vergeten te nemen, besef ik net. Om de zoveel uur

"Er was een rare periode waarin Rudy constant vulpennen en zakmessen kocht. Af en toe moest ik toch de vervelende stem van het gezond verstand zijn: 'Komaan, Rudy, hoeveel messen heeft een mens nodig?'"

Michaël Pas

heb ik een dopaminevervanger nodig." Pas: "De bijsluiters voorspelde terecht dat Rudy bijzondere *enthousiasmes* zou krijgen."

Zoals?

Morren: "Seksverslaving, koopverslaving, gokverslaving: ik heb ze allemaal gehad. (lacht)"

Pas: "Er was een rare periode waarin hij constant vulpennen en zakmessen kocht, iets waar hij daarvoor niets mee had. Het was natuurlijk lief dat hij ons die dan cadeau deed, maar af en toe moest ik toch de vervelende stem van het gezond verstand zijn: 'Komaan, Rudy, hoeveel messen heeft een mens nodig?' Op den duur gaf hij zijn bankkaart aan mij, al blijft hij stommiteiten doen, hoor."

L'amour fou

Morren neemt me mee naar binnen, zijn appartement vol kunst in. In de keuken prijkt zijn laatste aanwinst boven het dressoir: een donker stilleven in een imposante lijst. "Michaël zei direct: 'Dat meen je toch niet?!' Maar voor mij is het een extra reminder dat ik mijn eigen weg moet volgen."

Want hoe weldadig Tafdak ook is, af en toe ontvlucht hij de veelheid, "als een dief in de nacht". Vorige zomer verschanste hij zich drie dagen in een hotel aan zee, waar hij nog met zijn grote liefde was geweest. "Na mijn relatie met Patricia had ik het geluk om de vrouw van mijn leven te leren kennen. Ik had nooit gedacht dat ik een romanticus was, maar *potverdikke*, dit was *l'amour fou*. Ze was mijn biechtvader, ze wist alles van mij. Tot ze na vijf jaar zei: 'Rudy, ik ben bang dat jouw gebreken de mijne worden.' Ze wilde nog zoveel doen; op dit moment fietst ze ergens ter wereld rond. Ik kon er niets tegen inbrengen, maar toen was de ellende compleet. Ik heb gejannt als een kind, zeker in dat lege bed."

In je boek beken je dat je de stekker eruit wilde trekken.

"Ik was fysiek zo afgetakeld dat ik 's morgens in de zetel ging zitten en ze me er 's avonds uit moesten takelen. Ik was van 95 naar 68 kilo gegaan en sliep uit angst voor dat verschrikkelijke bed op de grond, onder mijn eettafel of tussen mijn fornuis en het kookeiland. Het was ▶▶

februari en ik wist dat ik het niet zou trekken tot de operatie in oktober. Behalve mijn vrienden kon ik niets waardevols meer vinden in mijn leven. Ik had mijn besluit genomen: ik stap eruit. Gelukkig kon de ingreep naar juli vervroegd worden.”

Veragten: “Wij zagen hoe diep hij om zijn vriendin rouwde, hoe donker zijn gedachten waren, maar hij was bang om te veel te zeuren, denk ik. Sinds eind vorig jaar gaat hij op mijn aangeven naar een psycholoog.”

Morren: “Ze raadt me aan om te voelen wat ik voel. Om te beseffen hoeveel ik de laatste jaren te verstouwen heb gekregen. Maar ik blijf deels die goede struisvogel. Ik weet dat ik nog afhankelijk ga worden, maar daar weiger ik aan te denken. Ik heb ook nooit lotgenoten willen ontmoeten of over de ziekte willen lezen.”

Is dat weggijken soms lastig voor jullie?

Veragten: “Ja, als hij zijn boekhouding wekenlang negeert. (*glimlacht*) Maar het is eigen aan parkinson dat je je taken niet kunt omzetten in daden. Hij houdt ook zijn medische dagboek niet bij, zoals de neuroloog vraagt, en dat maakt me soms bezorgd.”

Pas: “Rudy geeft zelf toe dat hij fundamenteel te weinig slaapt en minder alcohol zou moeten drinken. Lichamelijk is hij dus misschien niet de beste patiënt, maar mentaal wel, vind ik. Hij blijft ongelooflijk positief.”

Na de operatie moest je wel wennen aan je tweede kans, schrijf je.

Morren: “Klopt. Mijn fysieke en mentale klachten namen af, dus ik kreeg op een gouden plateautje Morren 2.0 aangeboden. Maar ik had in mijn hoofd al van alles en iedereen afscheid genomen. Hoe moest dat nu? Eerst dacht ik dat ik me zo nuttig mogelijk moest maken voor de mensheid. Tot Saskia, Michaëls vrouw, zei: ‘Nee, Rudy, jij moet die bonustijd juist – excusez le mot – *verschijten*.’”

Pas: “Omdat je al flink genoeg bezig bent geweest met die ziekte te behappen.”

Je werd zelfs achtervolgd door twee ijsberen die eruitzagen als “luiaards met lang, wit haar”.

Morren: “(*lacht*) Ik geloofde echt dat die beren me in de gang opwachtten. In de bamboe op mijn terras zag ik ook hele

Jheronimus Bosch-taferelen. Hallucinaties door de narcose waarschijnlijk, maar ze hebben verdikke lang geduurd. Ik was ook bang dat de chirurg mijn fantasie had geraakt. Zonder de creatieve uitlaatklep van het schrijven zou ik pas echt zot geworden zijn.”

They can't cancel spring

En het spelen? Op vraag van de jonge theatermaker Aline Cornelissen – ook deel van Tafdak – herschreef Morren Tsjechovs *Zwanenzang*. Nog één keer acteerde hij de sterren van de hemel: “Als ik lach, is het vals lachen, ik voel er niets meer bij”, klonk het. “Dat is precies zoals de rest van mijn bestaan: de mechaniek van het leven zit er nog in, maar het is geen leven meer”.

“Die opvoering was een intense ervaring”, zegt hij. “Sindsdien heb ik niet meer gespeeld omdat mijn conditie voor mezelf én de ploeg te onvoorspelbaar is. Van dat gemis ben ik nog niet verlost, maar ik maak nieuwe plannen. Zo wil ik een paar weken in de States gaan rondtoeren, Jack Kerouac achterna.”

Wat heb je met Kerouac?

“Niks. (*lacht*) Het gaat ook niet gebeuren, hoor. Ik neem hier niet eens de trein. Voor hetzelfde geld word ik weer immobiel en kan ik niet rechtstaan om af te stappen.”

Pas: “Maar zelfs als je ze niet uitvoert, geven plannen energie. In die zin is Rudy bewonderenswaardig anti-lethargisch. Het was ook zo moedig dat hij onze hulp vroeg. Maar ja, hij is dan ook een bijzondere jongen, die rigoureuze keuzes durft te maken.”

Heb je van iets spijt?

Morren: “Ik heb veel gespeeld, ook stomme rollen, maar aan spijt doe ik niet. Daarvoor heb ik te veel schone momenten en mensen gekend. Als ik nu zie dat de vrienden van Tafdak ook zonder mij afspreken, denk ik: yes, als ik op één erfenis trots ben, is het op dit prachtige gezelschap.”

Wanneer voelde je je in het leven het meest vervuld?

“Bij mijn grote liefde. (*schiet vol*) Die klootzak zorgt er ook voor dat ik bij het minste moet janken. Maar het is zo pijn-

lijk: dit boek schreef ik voor haar, dus het eerste exemplaar had ik aan haar willen tonen. Nog altijd als ik alleen thuiskom – niets zo triestig – helpt het dat ik luidop zeg: ‘Hé, babe, ik ben er.’ Dat is toch niet zot, hè?”

Pas: “Nee, het lijkt me neurologisch perfect te verklaren. Voor een triestige rol doe ik ook alsof ik triestig ben, tot ik het echt word. Dankzij zijn vak had Rudy dat onder de knie: *fake it till you make it*. Een van de eerste dingen die parkinson aanricht, is dat je gezicht verstart. Rudy weet dat dat sociaal onwenselijk is, dus ging hij op café zitten met een expressieve, lachende smoel. En kijk: we zijn dertig verbindingsfeesten verder.”

Hielp je acteerervaring ook om gêne te overwinnen?

Morren: “Ik denk het wel. In kleedkamers is het evident dat je je aan- en uitkleedt in het gezelschap van andere mensen. Dus toen Ingrid eens het pas-hokje moest binnenkomen omdat ik plots niet meer kon bewegen, was dat geen punt. Ze heeft me ook al naar het toilet begeleid. Moest ik daarvoor mijn schaamte overwinnen? Het zal wel zijn. Maakte ik me daar druk om? Ik dacht het niet.”

Pas moet vertrekken, het theater roept, maar Morren wil nog enkele kunstwerken tonen die hij op het oog heeft. “Ik ga veel van wat hier hangt verkopen om opnieuw te beginnen. Na elk van mijn drie lange relaties heb ik tabula rasa gemaakt.” We zien op de site van veilinghuis Bernaerts een groep baadsters in warme pasteltinten, een ballerina met gouden benen, en een man gehuld in Michaël Borremans-mysterie. De verkoop had niet passender getiteld kunnen zijn: *They can't cancel spring*. Als ik het zonnige dakterras verlaat, besef ik: *they can't cancel Team Rudy*.

Na de val is uit bij Borgerhoff & Lamberigts.

Op 20/5 komt *Team Rudy* in de bioscoop. Verenigingen en groepen kunnen de documentaire opvragen via www.teamrudy.be

Wie vragen heeft over zelfdoding, kan terecht op het gratis nummer 1813 of op www.zelfmoord1813.be